Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Nro	Sivun nro
LAUSUNTO	16 Rk1a	1 (2)
Päiväys	Dnro	
11.1.2019	ÅLR 2019/216	

Eduskunnan

lakivaliokunta

LaV@eduskunta.fi

Viite

Yhteyshenkilö
Michaela Slotte

Asia
HE 136/2018 vp HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE TUOMIOISTUINVIRASTOA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Eduskunnan lakivaliokunta on 16.1.2019 pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle Tuomioistuinvirastoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 136/2018 vp). Sama pyyntö on lähetetty Ahvenanmaan maakuntapäiville.

Maakunnan hallitus toteaa ensinnäkin, että sille ei ole valmistelun aiemmissa vaiheissa annettu tilaisuutta antaa lausuntoa asiasta. Tuomioistuinlaissa on useita Ahvenanmaata koskevia erityissäännöksiä, kuten muun muassa velvollisuus hankkia Ahvenanmaan maakunnan hallituksen lausunto ennen Ahvenanmaan käräjäoikeuden laamannin nimittämistä, Ahvenanmaalla noudettavaa erityistä kielilainsäädäntöä koskevat säännökset ja Ahvenanmaan käräjäoikeuden ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen tuomareiden erityisiä kelpoisuusvaatimuksia koskevat säännökset. Siksi maakunnan hallitus katsoo, että esityksessä on kyse itsehallintolain (1144/1991) 28 §:n 2 momentissa tarkoitetusta Ahvenanmaalle erityisen tärkeästä laista, ja maakunnan hallitusta olisi pitänyt kuulla lainsäädäntöprosessin aikaisemmassa vaiheessa.

Yleisellä tasolla maakunnan hallitus korostaa sen tärkeyttä, että ehdotettu uudelleenjärjestäminen ei heikennä ruotsinkielisen lainkäytön saatavuutta. Ahvenanmaan asioita käsittelevien tuomareiden tulee myös ehdottomasti tuntea Ahvenanmaan oikeusjärjestys. Maakunnan hallitus toteaa myös, että valtio on Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 42 §:n 2 momentin mukaan velvollinen järjestämään ruotsinkielistä koulutusta maakunnassa työskenteleville työntekijöilleen.

Maakunnan hallitus toteaa, että Ahvenanmaan maakunnan hallitusta on ehdotetun 11 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan kuultava ennen Ahvenanmaan käräjäoikeuden laamannin nimittämistä. Tämä ei tuo muutosta nykytilaan.

Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköposti
PB 1060	(018) 25000	(018) 19155	registrator@regeringen.ax
AX-22111 MARIEHAMN, Åland			URL www.regeringen.ax

Virkakirjeet tulee osoittaa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle, ei yksittäiselle virkamiehelle.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 19 a luvun 7 §:n 4 momentissa

säädetään Tuomioistuinviraston johtokunnan asettamisesta. Säännöksen mukaan kansanedustaja tai valtioneuvoston, maakunnanvaltuuston, maakunnan hallituksen, kunnanvaltuuston tai kunnanhallituksen jäsen ei voi toimia Tuomioistuinviraston johtokunnassa. Säännöksen tarkoituksena on korostaa Tuomioistuinlaitoksen johtokunnan riippumatonta asemaa.

Kyseisessä 19 a luvun 7 §:n 4 momentissa ei mainita itsehallinnon vastaavia toimielimiä, ja esityksen perusteluissa todetaan, että pykälässä ei ole tarpeen nimenomaisesti mainita maakunnan itsehallinnollisten toimielinten edustajia. Lisäksi perusteluissa sanotaan, että ”Joka tapauksessa momentin sanamuoto ”maakunnan hallitus” tarkoittaisi myös Ahvenanmaan maakuntahallitusta, eikä sen jäsen voisi toimia Tuomioistuinviraston johtokunnassa”.

Maakunnan hallitus on toistuvasti huomauttanut, että kun valtakunnassa sote- ja maakuntauudistuksen myötä muodostetaan maakuntia, vaarana on, että ne sekoitetaan Ahvenanmaan maakuntaan, joka taas on täysin erilainen juridinen konstruktio, jolla on täysin erilainen oikeudellinen asema kuin valtakuntaan perustettaviksi ehdotettavilla maakunnilla. Maakunnan hallituksen ehdottoman käsityksen mukaan maakunnan hallitusten ja maakunnanvaltuustojen mainitseminen 19 a luvun 7 §:n 4 momentissa ei voi kattaa Ahvenanmaan maakunnan hallitusta ja Ahvenanmaan maakuntapäiviä. Näiden Ahvenanmaan valtiosääntöoikeudellista asemaa koskevien perustietojen puuttuminen on valitettavaa.
Maakunnan hallitus katsoo, että 19 a luvun 7 §:n 4 momentin säännöksen tulee koskea myös Ahvenanmaan maakunnan hallitusta, mutta tämä edellyttää Ahvenanmaan maakunnan hallituksen nimenomaista mainitsemista lakitekstissä.

Ministeri Nina Fellman

Oikeuspäällikkö Michaela Slotte

Tiedoksi Oikeusministeriö, Janina Groop-Bondestam
Kansanedustaja Mats Löfström